

Động lực về quyền lực và đại diện trong các diễn đàn đổi mới

Nông dân ở làng Gebugeseta mất cả ngày để trồng cỏ voi trên mấy héc-ta đất trồng cỏ. Ngày hôm sau họ quay lại và nhổ tất cả các cây giống đi. Tại sao vậy?

Họ được các cán bộ khuyến nông nhà nước là thành viên của diễn đàn đổi mới ở Ethiopia nói phải trồng cỏ. Các thành viên khác của diễn đàn - các cán bộ từ ngành nông nghiệp - phải đáp ứng các mục tiêu quốc gia về bảo tồn đất và nước, do đó họ gây áp lực lên diễn đàn để huy động nông dân trồng cỏ và rào khu vực đó lại. Nông dân đồng ý trồng cỏ, nhưng họ sợ rằng hàng rào sẽ ngăn cản họ chăn thả gia súc và những người nghèo hơn không thể thu lượm phân gia súc làm nhiên liệu.

Dù diễn đàn đổi mới có một số thành viên là nông dân nhưng họ bị các nhân viên chính phủ nhiều quyền lực hơn lấn áp. Những sự can thiệp về trồng cỏ ban đầu đã bị xóa bỏ và diễn đàn phải giao lại công việc này cho một cộng đồng khác.

Định nghĩa

Diễn đàn đổi mới là không gian cho việc học hỏi và thay đổi. Diễn đàn gồm một nhóm các cá nhân (mỗi người thường đại diện cho một tổ chức) với xuất phát điểm và mối quan tâm khác nhau: nông dân, thương nhân, nhà chế biến thực phẩm, nhà nghiên cứu, các cán bộ nhà nước, v.v... Các thành viên đến với nhau để

xác định các vấn đề, chỉ ra cơ hội và tìm cách đạt được mục tiêu của họ. Họ có thể thiết lập và thực thi các hoạt động theo kiểu một diễn đàn hoặc các hoạt động được điều phối bởi từng thành viên.

Động lực quyền lực là mối quan hệ giữa các cá nhân trong một nhóm có mức độ quyền lực khác nhau

Vì sao quyền lực và sự đại diện lại quan trọng?

Diễn đàn đổi mới đưa những người ít quyền lực hơn (nông dân chẳng hạn) và những tác nhân nhiều ảnh hưởng hơn (như là nhân viên chính phủ hoặc các thương gia lớn) đến với nhau. Sự kết hợp của các nhân tố khác nhau này có thể tạo xúc tác để phát triển các giải pháp cho các vấn đề chung hoặc để đạt được một mục tiêu chung. Nếu lợi ích của họ được đáp ứng một cách hiệu quả, diễn đàn đổi mới có thể là một cơ chế mạnh mẽ cho sự thay đổi.

Về lý thuyết, các thành viên của diễn đàn là bình đẳng và đều có cơ hội để thể hiện rõ nhu cầu của họ. Nhưng thực tế thì khác hoàn toàn. Trừ phi điều này được công nhận và được giải quyết, nếu không thì một diễn đàn chỉ làm tăng thêm sự bất bình đẳng này.

Việc không giải quyết được khía cạnh quyền lực và đại diện có thể gây tổn hại nghiêm trọng đến chức năng hoạt động của diễn đàn đổi mới. Nó có thể gây tác động tới những ưu tiên cho vấn đề, lựa chọn điểm xuất phát, cũng như việc thiết kế và tiếp nhận các can thiệp. Nếu một số ý kiến bị lờ đi hoặc nếu một nhóm không phải là đại diện, họ có thể rút lui dẫn tới xuất hiện việc can thiệp không thích hợp khiến vấn đề trở nên trầm trọng chứ không phải là giải quyết vấn đề nữa.

Những vấn đề này xuất hiện ra sao?

Các diễn đàn đổi mới thường cho là các thành viên cùng làm việc bình đẳng, rằng họ đại diện cho toàn bộ nhóm, rằng họ tìm được thử thách và cơ hội chung, và rằng họ thiết lập sự tin tưởng và khả năng để cùng làm việc vì các mục tiêu chung.

Sự khác biệt về quyền lực có thể phủ định những giá trị thiết trên. Một số thành viên cộng đồng có sức mạnh vật chất hơn hoặc có nhiều ảnh hưởng hơn những thành viên khác. Các nữ nông dân có thể có những ưu tiên khác với những nông dân là nam giới. Các nhân viên chính phủ muốn thực thi luật lệ hơn là đáp ứng nhu cầu của cộng đồng. Các thương nhân có thể thao túng các nguồn thông tin và thị trường bằng chi phí của nông dân. Các nhà nghiên cứu có thể đề xuất các công nghệ mới nhưng lại bỏ qua các tri thức bản địa. Việc tập hợp được “những người thích hợp” không phải là tự động dẫn tới các quy trình hay các giải pháp.

Các mối quan hệ quyền lực thực sự quan trọng bởi vì lợi ích của các thành viên có thể mâu thuẫn với nhau. Thật khó có thể tìm được một thỏa thuận phù hợp với tất cả mọi thành viên. Một số thành viên có thể thiếu thông tin hoặc không thể thách thức những thành viên nhiều quyền lực hơn. Kết quả là, lợi ích của họ không được phản ánh trong các quyết định của diễn đàn. Khi các thành viên diễn đàn được giả định là đại diện cho một nhóm rộng hơn, thì việc lựa chọn những người đại diện là điều quan trọng.

Nếu quyền lực không được đề cập...

Quyền lực có thể được thể hiện dưới nhiều dạng khác nhau, một số dạng được thể hiện rõ ràng hơn những dạng khác. Bước đầu tiên trong việc đề cập đến quyền lực là phải xác định về nó. Sau đây là các ví dụ.

Các thành viên nhiều quyền lực hơn có thể chi phối. Họ có thể hạn chế người khác bày tỏ quan điểm và đưa chương trình của họ vào. Các can thiệp dường như làm lợi cho người có quyền lực, làm tăng quyền của họ và tiếp đó gạt những thành viên yếu thế hơn.

- Ví dụ: Các thành viên giàu hơn và có nhiều ảnh hưởng hơn có thể chiếm với các kết cấu hạ tầng mới (nguồn nước, bãi quây gia súc kinh doanh) thành của riêng họ. Họ có thể vận động các thành viên khác bằng cách đóng vai trò trung gian giữa người mua và nông dân. Hoặc họ có thể sử dụng kiến thức của mình để lợi dụng việc người khác không hiểu biết. Những người tổ chức diễn đàn có thể phải quyết định trước vấn đề nào nên đưa ra hoặc vấn đề nào cần hạn chế cho các giải pháp có thể áp dụng. Các quan chức chính phủ có thể sử dụng diễn đàn để xúc tiến các chính sách và dự án hiện có.

Không phản ánh đa dạng nhóm. Mỗi nông dân khác biệt nhau từ sinh kế, kiến thức, ưu tiên và nhu cầu. Nếu diễn đàn chỉ có một thành viên là nông dân, người đó có thể không phản ánh đúng sự đa dạng này. Diễn đàn có thể có vài nông dân nhưng lại không có tính đại diện.

- Ví dụ: Diễn đàn tập trung vào vấn đề chăn nuôi dù phần lớn nông dân không có gia súc, gia cầm. Diễn đàn có thể thúc đẩy thị trường giá trị cao, thì lại loại ra những nông dân không thể thực hiện tiêu chí thị trường. Hoặc diễn đàn khuyến khích nam giới trồng thêm cây, nhưng trên thực tế lại khiến phụ nữ bận rộn hơn.

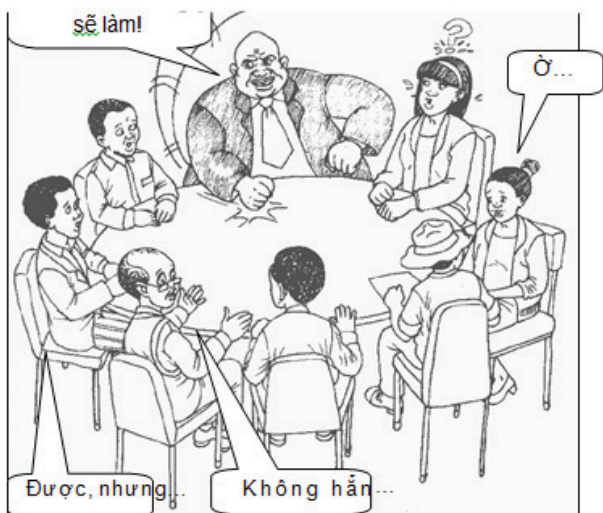
Không phải tất cả kiến thức đều được sử dụng.

Sự khác biệt về quyền lực có thể ảnh hưởng tới những kiến thức được chia sẻ.

- Ví dụ: các chuyên gia khoa học có thể thống lĩnh các cuộc thảo luận ở diễn đàn, củng cố quan điểm là kiến thức khoa học tốt hơn hẳn kiến thức của nông dân.

Xác định vấn đề quyền lực và đại diện

Phải khảo sát kỹ lưỡng bối cảnh địa phương trước khi lập diễn đàn. Việc phân tích sơ bộ sẽ cung cấp các thông tin ban đầu và khiến cho diễn đàn có thể đánh giá ảnh hưởng và sự công bằng của các can thiệp. Việc khảo sát bối cảnh kinh tế, văn hóa, xã hội trên diện rộng có thể tiết lộ các nguyên do mất cân bằng quyền lực hoặc địa vị pháp lý của các thành viên tham gia.

Cần có sự thúc đẩy khéo léo để vượt qua mối quan hệ quyền lực khó khăn

Động lực về quyền lực và vấn đề đại diện luôn thay đổi, cơ hội của sự thay đổi động lực này cũng khác nhau. Vấn đề quyền lực có thể trầm trọng hơn do nhạy cảm chính trị hoặc trong các môi trường bị hạn chế. Hiểu sớm điều này có thể khiến nó vượt qua được các rào cản tiềm năng và đạt được các kỳ vọng.

Việc phân tích các bên tham gia là quan trọng trong việc xác định các tác nhân chính và vai trò của họ và để hiểu ai có thể đại diện cho các nhóm khác nhau và giúp đạt được mục tiêu của diễn đàn. Nó cũng giúp cho việc xác định ai có thể cản trở hoặc ai sẽ đóng vai trò trung gian. Điều này giúp đảm bảo tìm được đúng người từ lúc bắt đầu. Việc phân tích các bên tham gia cũng giúp những người hỗ trợ diễn đàn hiểu về ý định của các chủ thể khác nhau.

Điều quan trọng là phải giám sát được mối quan hệ quyền lực sau khi thiết lập diễn đàn. Việc giám sát liên tục và lập tài liệu ghi chép các hoạt động của diễn đàn là điều cốt yếu; việc này nhằm cho các bước đi tiếp theo chứ không phải chỉ là cho thành công vừa đạt được. Việc thúc đẩy diễn đàn đổi mới càng gặp nhiều khó khăn thì càng có được nhiều bài học giá trị.

Một số câu hỏi để suy nghĩ và phân tích nhanh:

- Ai tham gia? Ai không tham gia và tại sao? Thành viên được quyết định như thế nào và do ai?
- Lợi ích của các tác nhân khác nhau là gì, các lợi ích đó xung đột hay quy tụ?
- Vấn đề hay nhu cầu của ai cần ưu tiên? Việc này được quyết định như thế nào, do ai?

- Kiểm soát các nguồn lực ảnh hưởng đến các quyết định và các hành động như thế nào (ngân sách chẳng hạn)?
- Các hành động của diễn đàn tác động tới các thành viên ra sao? Ai hưởng lợi, ai không hưởng lợi? Có xem xét các tác động lên tất cả các bên tham gia?

Giải quyết vấn đề quyền lực và đại diện

Đánh giá nông thôn có sự tham gia có thể giúp xác định và đưa thứ tự ưu tiên cho các vấn đề, nhận được ý kiến đóng góp của tất cả các thành viên cộng đồng và cho họ hiểu thấu các tình huống của người khác.

Làm video có sự tham gia đặc biệt hữu ích cho những nhóm không biết chữ. Họ có thể chụp ảnh và làm video hình ảnh cho các vấn đề của họ và ghi âm lại ý kiến của họ. Chiếu video ở diễn đàn thì các thành viên có thể được thấy rõ những vấn đề mới. Video có thể được chiếu cho các cán bộ không đi hiện trường.

Chơi trò đóng vai trong diễn đàn, các thành viên đặt mình vào vị trí người khác để giúp họ hiểu các quan điểm khác nhau.

Cán bộ hỗ trợ có kỹ năng giúp dung hòa các lợi ích khác nhau của các thành viên diễn đàn để họ đạt được sự đồng thuận - hoặc ít nhất là thỏa hiệp có thể được tất cả chấp nhận. Vai trò này có thể rất khó đối với những người trong cuộc (thành viên diễn đàn) vì người đó có thể là một phần của cơ cấu quyền lực. Có lẽ tốt hơn là cán bộ hỗ trợ là người ngoài cuộc không thuộc vào cơ cấu quyền lực địa phương. Cán bộ hỗ trợ có thể cần ủng hộ các thành viên ít quyền lực hơn hoặc đóng vai trò trung gian (Bảo cáo tóm tắt số 10).

Các bằng chứng từ nghiên cứu về lợi ích có thể giúp các thành viên thấy được giá trị của mối quan hệ thành viên diễn đàn.

Các nhóm nhỏ hơn có thể chú trọng hơn tới nhu cầu của các nhóm cụ thể. Họ có thể trao thêm quyền cho các thành viên bị đặt ra ngoài lề hoặc xây dựng năng lực cho các thành viên đó, chẳng hạn là cung cấp đào tạo về kỹ năng thương thuyết và lãnh đạo hoặc hỗ trợ cho các hành động tập thể. Ví dụ, ở Ethiopia, các diễn đàn đổi mới về quản lý tài nguyên thiên nhiên nhận thấy các cơ quan địa phương không biết phải thúc đẩy việc quy hoạch và thực hiện quy hoạch có sự tham gia như thế nào. Một nhóm nhỏ đã được thành lập để đào tạo họ.

Vượt qua trở ngại về quyền lực ở Gebuges

Trường hợp ở Gebuges đã được mô tả ở trên, các cán bộ hỗ trợ sử dụng kết hợp video có sự tham gia và việc thay đổi vai trò để vượt qua những khác biệt về quyền lực. Họ khuyến khích các thành viên diễn đàn phản ánh các vấn đề quyền lực, thay đổi hành vi và cách thể hiện. Các nhân viên công quyền bắt đầu lắng nghe nỗi lo lắng của nông dân, những người ban đầu đã phải tranh đấu để tiếng nói của họ được lắng nghe. Các thành viên diễn đàn bắt đầu sử dụng cách tiếp cận hợp tác hơn để xây dựng và thực thi các hành động. Kết quả là, các can thiệp được xây dựng phù hợp hơn cho các nhu cầu của nông dân.

Sử dụng các không gian phi chính thức là cách tốt để đưa ra vấn đề động lực quyền lực ở bên ngoài các cuộc họp không chính thức. Cách tiếp cận tốt nhất tùy thuộc vào bối cảnh. Một cán bộ hỗ trợ có thể để các thành viên diễn đàn công khai xem xét về động lực quyền lực. Cán bộ khác có thể sử dụng các cam kết cụ thể và học hỏi tích cực. Các chuyến đi trao đổi kinh nghiệm trong diễn đàn có thể chia sẻ các bài học và kinh nghiệm.

Kết nối giữa các cấp khác nhau thường là cần thiết cho các diễn đàn cấp địa phương để xác định các cản trở ở mức cao hơn (ví dụ các chính sách không phù hợp). Có vẻ như là các tác nhân có quyền lực ở địa phương phải đấu tranh để tiếng nói của họ được

nghe ở cấp cao hơn. Một cách tiếp cận là lập ra diễn đàn cấp quốc gia (Tóm lược 9).

Bỏ qua Diễn đàn đôi khi là cần thiết khi các quyết định trong diễn đàn có vẻ có ảnh hưởng tiêu cực. Điều này có thể là chất xúc tác cho hành động, và có thể dẫn tới sự thay đổi tích cực.

Những điều cần ghi nhớ

Quyền lực được thể hiện theo nhiều cách khác nhau, động lực quyền lực thường phức tạp hơn bề ngoài. Ví dụ, các chủ thể bị đặt ra ngoài lề có thể thể hiện quyền lực của họ qua việc không hợp tác hoặc cản trở, khiến cho họ có nhiều ảnh hưởng hơn mọi người nghĩ.

Diễn đàn có thể giúp thay đổi động lực quyền lực, nhưng việc đó có thể phức tạp và khó khăn. Sự hỗ trợ có thể cần cho thời gian dài hơn thông qua việc xây dựng năng lực. Thậm chí nếu một diễn đàn không thể giải quyết các vấn đề đó, nó có thể khiến cho các vấn đề trở nên rõ ràng hơn và giúp những diễn đàn khác hành động.

Diễn đàn đôi mới không phải là cơ chế trung lập. Nó nhằm để xúc tiến các thay đổi nhưng cũng có thể tạo ra những ảnh hưởng tiêu cực không dự tính được - tạo ra kẻ thắng và người thua.

Diễn đàn đôi mới được sử dụng rộng rãi trong nghiên cứu nông nghiệp nhằm kết nối các bên liên quan khác nhau để cùng đạt mục tiêu chung. Đây là một trong loạt bản tóm lược nhằm giúp hướng dẫn thiết kế và thực hiện diễn đàn đôi mới. Các bản tóm lược này do Viện Nghiên cứu Chăn nuôi quốc tế chỉ đạo thực hiện; nhằm đóng góp cho Chương trình nghiên cứu Nhiệt đới ẩm của CGIAR. Các bản tóm lược này dựa trên kinh nghiệm từ Chương trình nghiên cứu của CGIAR về Thách thức trong lĩnh vực Nước và Lương thực do các trung tâm CGIAR và các đơn vị đối tác thực hiện.

Ghi nhận

Các tác giả

Beth Cullen (ILRI), Josephine Tucker (ODI) và Sabine Homann-Kee Tui (ICRISAT)

Hình ảnh: Beniyam Seyoum, Tewodros Girma và Alfred Ombati

Hiệu chỉnh: Paul Mundy và Peter Ballantyne

Thiết kế đồ họa: Meron Mulatu

Các bản tóm lược khác:

- 1 Diễn đàn đôi mới là gì?
- 2 Diễn đàn đôi mới ảnh hưởng tới chính sách quốc gia
- 3 Nghiên cứu và Diễn đàn đôi mới
- 4 Động lực về quyền lực và đại diện trong các diễn đàn đôi mới
- 5 Giám sát diễn đàn đôi mới
- 6 Diễn đàn đôi mới cho sự phát triển chuỗi giá trị nông nghiệp
- 7 Truyền thông trong diễn đàn đôi mới
- 8 Xây dựng năng lực đôi mới thông qua diễn đàn đôi mới
- 9 Biện pháp kết nối các cấp độ khác nhau qua diễn đàn đôi mới
- 10 Thúc đẩy diễn đàn đôi mới
- 11 Diễn đàn đôi mới hỗ trợ quản lý nguồn tài nguyên thiên nhiên
- 12 Tác động của diễn đàn đôi mới

RESEARCH
PROGRAM ON
Integrated Systems
for the Humid
Tropics

ILRI
INTERNATIONAL
LIVESTOCK RESEARCH
INSTITUTE

ilri.org

better lives through livestock

ILRI is a member of the CGIAR Consortium

Box 30709, Nairobi 00100, Kenya
Phone: +254 20 422 3000
Fax: +254 20 422 3001
Email: ILRI-Kenya@cgiar.org

Box 5689, Addis Ababa, Ethiopia
Phone: +251 11 617 2000
Fax: +251 11 617 2001
Email: ILRI-Ethiopia@cgiar.org

